

BELEIDSPLAN

Kerkenbeleidsplan Retie

INHOUDSTAFEL

Kerkenbeleidsplan Retie.....	1
INHOUDSTAFEL.....	2
1. INLEIDING.....	3
2. SITUERING KERKGEBOUWEN.....	4
3. FICHE PER KERKGEBOUW	5
Sint-Martinuskerk in Retie	5
Identificatie.....	6
Beschrijving	6
Cultuurhistorische waarde	6
Gebouw en architecturale mogelijkheden	9
Sint-Jobkerk in Retie - Schoonbroek.....	13
Identificatie.....	13
Beschrijving	14
Cultuurhistorische waarde	14
Gebouw en architecturale mogelijkheden	15
4. NAAR EEN TOEKOMSTVISIE.....	19
Pastorale visie van de PE Heilige Augustinus 2025-2030	19
Onderbouwde visie op het toekomstig gebruik en de toekomstige functie van de kerkgebouwen...	22
Plan van aanpak: hoe de toekomstige invullingen zullen worden onderzocht.....	22
5. BESLUIT.....	23

1. INLEIDING

Dit kerkenbeleidsplan omvat volgende gebouwen voor de rooms-katholieke eredienst op het grondgebied van de gemeente naam gemeente:

- Sint-Martinuskerk, Markt z/n, 2470 Retie
- Sint-Jobkerk, Kerkplein z/n, 2470 Retie

Vermeld kort iets over het traject dat werd doorlopen om tot dit kerkenbeleidsplan te komen. Welke stappen werden er ondernomen? Welke vergaderingen hebben er plaatsgevonden?

- september 2024: infovergaderingen door bisdom Antwerpen voor kerkbesturen
- 3 oktober 2024: voorstelling visie op kerkenbeleidsplan door team pastorale eenheid
- 9 oktober 2024: kerkbesturen Sint-Job en Sint-Martinus kiezen voor behoud van de A-status voor hun kerk
- 14 maart 2025: startoverleg met gemeente Retie en bisdom Antwerpen
- 27 maart tot 14 april: afstemming met de lokale kerkbesturen en parochies
- 17 april: goedkeuring kerkenbeleidsplan door college van burgemeester en schepenen

Dit kerkenbeleidsplan werd opgemaakt in overleg tussen de gemeente Retie, pastorale eenheid Heilige Augustinus, het centraal kerkbestuur van Retie en alle kerkfabrieken die eronder ressorteren en werd vervolgens goedgekeurd:

- door de bisschop van bisdom Antwerpen op 25 april 2025
- door de gemeenteraad van de gemeente Retie op 19 mei 2025.

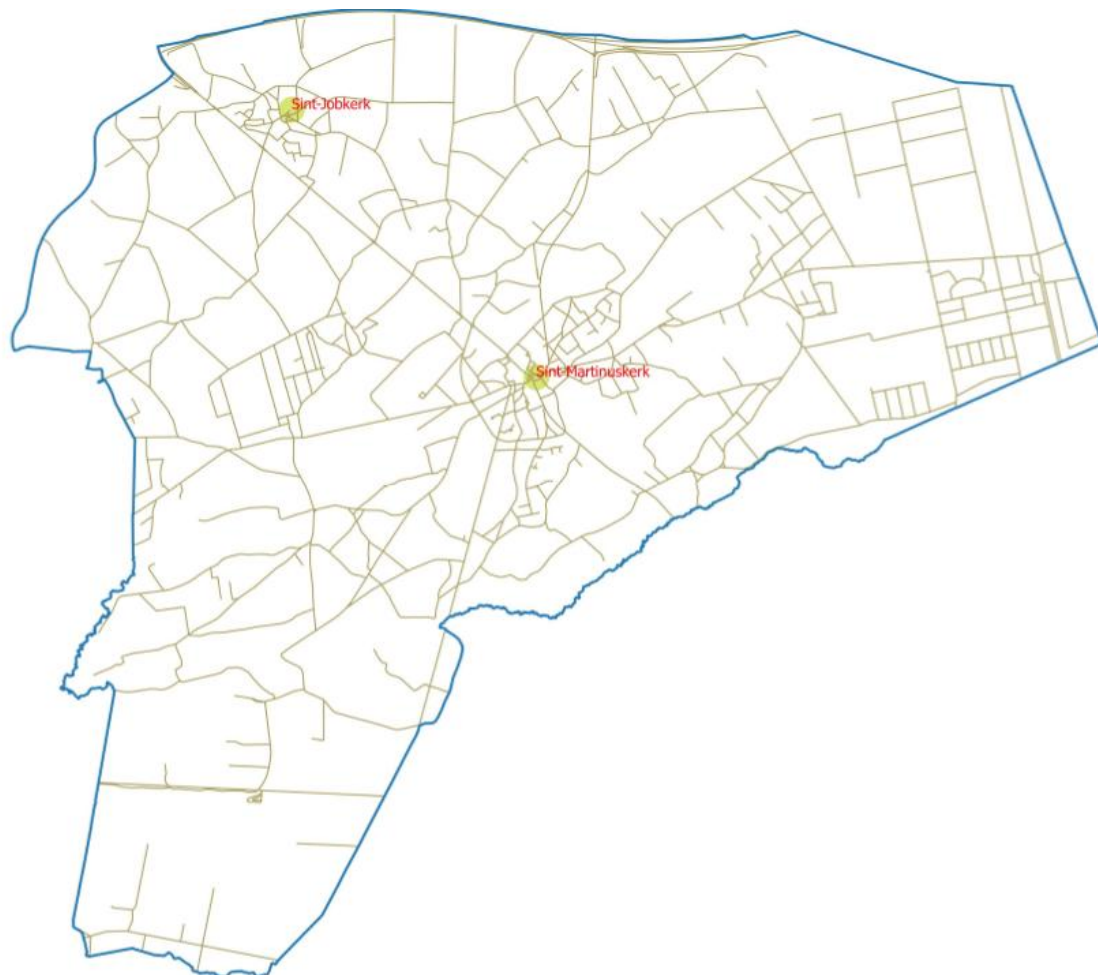
In dit kerkenbeleidsplan worden allereerst de betrokken kerkgebouwen ruimtelijk gesitueerd. Vervolgens volgt een bespreking van elke kerk afzonderlijk. Aan bod komen een beschrijving, een situering in de ruimtelijke omgeving en een beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie. Aan het einde van dit document is er een overzichtstabel opgenomen met de genomen opties (per kerk), de visie die hieraan ten grondslag ligt en het traject dat is of zal worden opgestart om deze toekomstige invulling te realiseren.

bisdom Antwerpen

Roel Slegers
algemeen directeur
gemeente Retie

Luc Janssens
voorzitter gemeenteraad
gemeente Retie

2. SITUERING KERKGEBOUWEN

1. Sint-Martinuskerk, Markt z/n, 2470 Retie
2. Sint-Jobkerk, Kerkplein z/n, 2470 Retie - Schoonbroek

3. FICHE PER KERKGEBOUW

Sint-Martinuskerk in Retie

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Identificatie

Naam: Sint-Martinuskerk

Geografische ligging

- Markt z/n, 2470 Retie
- Provincie Antwerpen

Plaats in kerkelijke structuur

- Bisdom: Antwerpen
- Dekenaat Kempen-Oost, PE Heilige Augustinus
- Parochie: Sint-Martinus

Eigenaar: geen officiële eigendomstitels

Bescherming(en)/vastgesteld

- Vastgesteld bouwkundig erfgoed op de Inventaris Onroerend Erfgoed Vlaanderen

Beschrijving

Cultuurhistorische waarde

Beschrijving

Vrijstaande kerk met bewaarde - weliswaar in de 19de eeuw sterk gerestaureerde - gotische toren (in kern 15de-eeuws ?) en een neogotisch schip, transept en koor van 1871-1872. Gelegen op het oostelijk gedeelte van de Markt; aan noord-, zuid- en westzijde een vernieuwde aanleg met laag ommuurde graspartijen en aanplantingen onder meer leilinden. Links van het westelijk portaal grafmonument in art deco van de dichter L. De Koninck (1838-1924), 1929, door beeldhouwer J.L. Jacobin (Borgerhout) en architect E. Van der Paal (Berchem); rechts van het westelijk portaal, Heilig Hartbeeld, 1925, door B. Gerrits (Antwerpen).

HISTORIEK

In 1264 stond het kapittel van de Sint-Martinuskerk te Luik zijn bezittingen en rechten te Retie af aan de abdij van Tongerlo; tot circa 1819 zal de parochie bestuurd worden door de norbertijnen (witheren). Vermoedelijk vóór 1461 beschikte Retie reeds over een stenen kerkgebouw, in dat jaar verleent de bisschop van Luik immers de toelating om een wijding te doen ter gelegenheid van aanzienlijke herstellingswerken aan onder meer dak, sacristie en koor. De kerkmeestersrekeningen van na 1461 bevatten geen enkele verwijzing naar de bouw van een nieuw bedehuis, wel aantekeningen over allerhande herstellingswerken onder meer in 1640, 1648, 1731, 1774. In 1818 uitgebreide herstellingswerken voornamelijk aan de toren.

In 1871-1872 bouw van een nieuwe grotere kerk naar ontwerp van provinciaal bouwmeester P.J. Taeymans met behoud van de oude toren, zie de arduinen gedenksteen in de westgevel; het ontwerp dateert van 18/6/1870. In 1881 inwijding door de hulpbisschop van kardinaal Descamps. Algemeen wordt aangenomen dat de huidige toren ouder is dan de in 1871 afgebroken kerk; de toren zou zelfs gedurende een bepaalde periode alleen bestaan hebben waarbij het onderste deel als kerk was ingericht. Bij voormelde vergrotingswerken werd de toren aangepast in overeenstemming met het nieuwe neogotische geheel, zie het vernieuwde neogotisch westportaal en dito spitsboogvenster met maaswerk; op het ontwerp trekt Taeymans deze aanpassing door tot op de derde torengeliding.

In de periode 1895-1902 onder leiding van P.J. Taeymans diverse herstellingswerken aan de toren met name aan het metselwerk en de torenspits. In 1920-1922 herstellingen aan de daken en goten. Oorspronkelijk met ommuurd kerkhof, sinds 1862 afgezet met een ijzeren hek; eind 1923 verhuist het

kerkhof naar de huidige begraafplaats in de Kerkhofstraat; circa 1927 word de afbakening van het kerkhof gewijzigd (verkleind). Circa 1965 twee nieuwe zijportalen naar ontwerp van C. Vanhout, zie de rechthoekige deuren in de westgevels van het transept, voorafgegaan door een hellend platform van kasseien en klinkers. Voorts dakherstellingen en een te grondige interieurvernieuwing circa 1970 onder meer een nieuw altaar, een nieuwe vloer van leisteen, arduin en marmer, de neogotische polychromie uit 1894-1897 door V. Verstreyden (Herentals) werd vervangen door een monochrome schildering, de Onze-Lieve-Vrouwekapel en de Heilige Sacramentskapel (noordelijk transept) werden ingericht als winterkapel, plaatsing van de huidige kruisweg. Tegelijkertijd werden onder meer de communiebank, de vier neogotische zijaltaren en (deels) het hoofdaltaar van circa 1877 door L. Bertels en C. Van Opstal (Turnhout), de stenen kruisweg van circa 1878 door De Vriendt (Borgerhout) en beschilderd door V. Verstreyden alsook een bronzen bas-reliëf van 1928 door B. Gerrits met smeedijzeren rozentak door A. Haan uit 1930, verwijderd. De laat-barokke begin 18de-eeuwse preekstoel werd gedemonteerd en gedeeltelijk overgebracht naar de [voormalige pastorie](#). In 1992-1998 restauratie van de toren, daken en gevels naar ontwerp van P. Gevers (Kasterlee) en van de brandglasramen door diverse deskundigen.

BESCHRIJVING

Symmetrisch opgevatte georiënteerde kruisbasiliek met westtoren, een driebeukig schip van vijf traveeën, een recht afgesloten transept van drie traveeën en een koor van drie rechte travee met driezijdige sluiting, sacristie aan zuid- en berging aan noordzijde, elk in de vorm van een driezijdig afgewerkte aanbouw; in beide kooroksels zijkapellen van twee traveeën waarvan één met driezijdige sluiting, tevens zijkapellen aan weerszijden van de toren; voornamelijk leien zadel- en lessenaarsdaken met dakkapellen en smeedijzeren kruis boven koor. Zijkapellen van koor met afgewolfde bedaking, ten zuiden met smeedijzeren kruis.

Baksteenbouw op dito plint met verwerking van zandsteen voor onder meer afzaat, kordons, dek- en kraagstenen, lekdrempels, omlijstingen, monelen en maaswerk. Vierledige toren op vierkant grondplan onder een octogonale, ingesnoerde naaldspits met bekronend smeedijzeren kruis en windvaan; gestut door versneden steunberen; aanleunende traptoren aan de noordzijde. Spitsbogig westportaal; rechthoekige houten vleugel deur met fraai beslag onder een timpaan met vierpas, geflankeerd door met colonnetten uitgewerkte dagkanten. Voorts een spitsboogvenster (zie verder), een blinde muurpartij met torenuurwerk en gekoppelde spitsbogige galmgaten met negblokken. Het metselwerk van voornamelijk de twee bovenste geledingen getuigt van restauratieve ingrepen uit begin en eind 19de eeuw. Gevels van schip, transept, koor en zijkapellen geritmeerd door versneden steunberen en spitsboogvensters en eindigend op een bakstenen keperboogfries met tandlijst onder een houten kroonlijst. Gevarieerde spitsboogvensters in een geprofileerde bakstenen omlijsting met afgeschuinde kordonvormende lekdrempels; afwisselend maaswerk namelijk drielobbige deelvensters met onder meer een bekronende drie- of vierpas en/of een roosvenster, al dan niet met spitse lobben.

Zuidelijke langsgewel met arduinen 19de-eeuwse grafzerken. Puntgevels van de zijkapellen en van het transept met aandak en schouderstukken; bij eerstgenoemde geveltop met vierpas, bij laatstgenoemde uitgewerkt met gekoppelde rondboogvensters en een klimmende boogfries. Westgevels van het transept met later ingebrachte onopvallende zij-ingangen, bij het zuidelijk transept met een arduinen grafzerk waarboven een beschilderde gekruisigde Christus (tweede kwart van de 20ste eeuw) beschermt door een afdakje met houten windborden, het originele oude Christusbeeld werd in 1931-1932 verkocht aan het Museum voor Schone Kunsten te Antwerpen. Berging en sacristie met brede muizentand, spitsboogvensters met fraai traliewerk en bewaard houtwerk; trap leidt naar spiegelboogvormige sacristiedeur, uitgewerkt naar analogie met het westportaal.

Interieur

Bepkeleerd en beschilderd interieur. Tweeledige opstand met spitsboogarcade op zuilen met een octogonale beschilderde sokkel en een koolbladkapiteel met octogonale dekplaat; lichtbeuk met een schijntriforium van blinde driepasbogen en spitsboogvensters. Kruisribgewelven, in de middenbeuk, eerste transept- en koortravee eindigend op gebundelde schalken met koolbladkapiteel die op hun beurt aanzetten op de dekplaat van de arcadezuilen; in de zijbeuken eindigend op halfzuilen met dito kapiteel; in de overige transept- en koortravee, het straalgewelf van de koorsluiting, alsook in de zijkapellen

eindigend op al dan niet gebundelde schalken die tot onder doorlopen. Kruising met stergewelf; afgezet met spitsbogen, samen met de gewelfribben eindigend op de dekplaten van met halfzuilen samengestelde pijlers. Gekoppelde zijkapellen in de kooroksels, met name de Heilige Lucia- en Heilige Kruiskapel ten zuiden, de Onze-Lieve-Vrouwekapel en de Heilige Sacramentskapel ten noorden; gescheiden van koor en schip door spitse scheibogen, de twee laatstgenoemde inmiddels ingericht als winterkapel door middel van een in de scheibogen aangebrachte afsluiting van glas en aluminium. Doopkapel ten zuiden van de toren, ruimte met verwarmingsinstallatie ten noorden, elk afgesloten met een houten rechthoekige vleugel deur met opengewerkte en getraliede deurpanelen.

Mobilair. Schilderijen: Heilige Maagd met kind Jezus, Aanbidding der herders, respectievelijk uit de 18de eeuw en uit de eerste helft van de 17de eeuw, in 1932 gerestaureerd, Vlaamse School.

Beeldhouwwerk: Ecce Homo, eerste helft van de 16de eeuw, steen; Heilige Martinus van Tours, 18de eeuw, gepolychromeerd hout; Heilige Ambrosius, circa 1600, gepolychromeerde steen; Heilige Nicolaas, circa 1600, gepolychromeerd hout; Heilige Antonius Abt, 17de eeuw, gepolychromeerd hout; Heilige Barbara, 18de eeuw, gepolychromeerde terracotta; Heilige Sebastiaan, 18de eeuw, gepolychromeerd hout; Heilige Augustinus van Hippo en de Heilige Norbertus van Prémontré, 18de eeuw, witgeschilderd hout.

Meubilair: bewaarde altaartafel van het hoofdaltaar, 1877, steen, door L. Bertels (Turnhout), retabel verwijderd; vier biechtstoelen, 18de eeuw, eik, twee in het transept afkomstig van de priorij van Corsendonk, twee in de zijbeuken gemaakt naar model van de voormelde, door Jacobus Van der Neer (Antwerpen); doopvont, 19de eeuw, marmer en messing; orgeltribune met portaal, 18de eeuw, eik, afkomstig van de priorij van Corsendonk; orgel, circa 1970, door firma Pels-D' Hondt (Herselt), ter vervanging van het "orgel du Four" uit het tweede kwart van de 20ste eeuw, laatstgenoemde afkomstig van Brussel en verhuisd naar Retie circa 1936, door M. Welte und Söhne (Freiburg); sacristiekast, midden 18de eeuw, eik.

Varia: vermeldenswaardige collectie van gekleurde glas-in-loodramen, door onder meer S. Coucke (Brugge), 1875-1876, (A.) Stalins (Antwerpen), vierde kwart van de 19de eeuw - eerste kwart van de 20ste eeuw, E. Steyaert (Brussel), 1930-1931, J.J. Vosch (Brussel), 1934, L. Hermans (Tienen), 1956, J. Huet (Wortel), 1961; Sint-Jozefsklok, 1803, door C. Drouot; St.-Martinusklok en de Onze-Lieve-Vrouweklok, beide van 1962, door Petit & Fritsen (Aarle-Rixtel, Nederland).

(bron: [Parochiekerk Sint-Martinus | Inventaris Onroerend Erfgoed](#))

Gebouw en architecturale mogelijkheden

Oppervlakte

- oppervlakte in m²: 1 100 m²
- voeg grondplan toe
- noteer de vrije hoogte: 60 meter
- aantal zitplaatsen: 480

**We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.**

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Voorzieningen

Sanitair	Eén in de sacristie (meerdere openbare toiletten in De Mantel, parochiecentrum naast de kerk)
Verwarming	Warme luchtsysteem op gas (drie ketels Logamax plus GB272 van Buderus, in 2024 vernieuwd). Er is een afzonderlijk verwarming met radiatoren op gas in de weekkapel (ketel 2021 Vaillant VC 206)
Verlichting	Voorlopig nog halogeen maar wordt systematisch vervangen door LED. Vernieuwing van verlichting en elektriciteit is opgenomen in het lopende renovatiedossier.
Keukenvoorzieningen	Er is één lavabo in de sacristie. In De Mantel, parochiecentrum naast de kerk) is een volledige keuken en zaal ter beschikking.
Audiosysteem	Versterker met drie vaste en twee draagbare microfoons. Draadloze CD/USB-speler.
Beeldscherm(en)	Neen, procedure tot het plaatsen van een scherm is lopende.
Rolstoeltoegankelijkheid	Het gebouw is rolstoeltoegankelijk, uitgezonderd het koorgedeelte. Ook dit kan op een eenvoudige toegankelijk gemaakt worden door het plaatsen van een eenvoudig hellend vlak om 2 treden te overbruggen.
Diefstal- en brandbeveiliging	Diefstalbeveiliging is niet aanwezig. Brandbeveiliging: in 2023 plaatste MDP Fireprotection 5 schuimblussers (6 liter, 1 in de sacristie en 4 in de kerk), 1 poederblusser (9 kg, stookruimte), 1 CO2 brandblusser aan de elektriciteitskast en een haspelkar (70 m in de bijsacristie). Er werd evacuatiesignalisatie en noodverlichting bij elke uitgang aangebracht.
Bliksembeveiliging	Aanwezig. In 2019 werd de bliksembeveiliging gerenoveerd.
Gsm-operatoren	Niet aanwezig

Duurzaamheid: gebeurde ingrepen en kansen (optioneel)

- Beschrijf de gebeurde ingrepen of eventuele toekomstige kansen m.b.t. duurzaamheid per onderdeel in onderstaande tabel

Zonnepanelen (en batterijen)	Afwezig	
Regenwateropvang	Afwezig maar gescheiden opvang	
Dakisolatie	Afwezig	
Groendak	Afwezig	
Warmtepomp	Afwezig	
Warmtenet	Afwezig	
Windenergie	Afwezig	
Aquathermie	Afwezig	

Bouwfysische toestand

De laatste inspectie door Monumentenwacht gebeurde op 16 maart 2021. De bouwfysische toestand van het dak, de dakwaterafvoer, de kapconstructie en zolder en het schrijnwerk en beglazing is redelijk. De bouwfysische toestand van de draagstructuur en overspanning is goed.

In 2019 werd zowel de bliksembeveiliging als de loopbrug in de kerk gerenoveerd. In 2022 werd een dringende herstelling met betrekking tot de dakleien uitgevoerd.

In 2025-2026 wordt een uitgebreide renovatie van het kerkgebouw en de kerktoren voorzien. De raming bedraagt 680 000 EUR.

Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

Het marktplein van Retie wordt doorsneden door vier straten. De Sint-Martinuskerk neemt één van deze vier kwadranten in en vormt één van de beeldbepalende gebouwen naast het gemeentehuis en de lindeboom. Tijdens de beleidsperiode 2025-2030 wordt het marktplein opnieuw aangelegd waarbij de kerk en het gemeentehuis verbonden worden door een sterk vergroend plein.

De kerk is goed bereikbaar via verschillende vervoersmodi. Naast twee ruime parkings op wandelafstand bevinden er zich naast de kerk een overdekte fietsenstalling en een bushalte die Retie verbindt met de as Mol-Turnhout en Mol-Arendonk.

In de directe omgeving van de kerk bevinden zich de pastorie met bijhorend ontmoetingscentrum De Mantel en het gemeentepark met verschillende publieke gebouwen (basisschool, gemeenschapscentrum, kinderopvang, sporthal, sociaal huis en gemeentehuis).

Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

De Sint-Martinuskerk is een open kerk: ze wordt elke dag 's morgens om 8.30 u. geopend en 's avonds rond 17.00 u gesloten. Aan het aantal kaarsen dat er brandt, en de intenties die in het intentieboek genoteerd worden, is te zien dat er heel wat 'passage' is in de kerk.

Dagelijks zijn er 's morgens eucharistievieringen (in de zgn. weekkapel) met een 10-tal aanwezigen – ook uit naburige parochies.

Er is elke zaterdag in de vooravond en elke zondagmorgen een eucharistieviering of een woord- en communiedienst met telkens een 30-tal aanwezigen.

De zaterdagviering vindt plaats in de weekkapel uitgezonderd op de 3e zaterdag van de maand want dan is er een gedachtenisviering voor de overledenen van de voorbije maand en zijn er regelmatig veel aanwezigen.

De zondagviering wordt opgeluisterd door het kerkkoor en vindt plaats in de kerk.

Er zijn regelmatig uitvaarten (met 150 à 200 maar regelmatig ook 300-400 aanwezigen) en ook een aantal huwelijksvieringen en maandelijks doopvieringen.

Jaarlijks zijn er eerste communie- en vormselvieringen en bij die gelegenheid krijgen de kinderen / vormelingen een kennismaking met en rondleiding in de kerk.

De 'eeuwenoude' Sint-Sebastiaansgilde viert jaarlijks eucharistie op haar feestdag en de kinderen van de vrije basisschool Trap Op komen rond Kerstmis en bij het einde van het schooljaar langs voor een korte viering in de kerk. Een aantal (jeugd)verenigingen heeft een jaarlijkse eucharistieviering.

De Werbeekbedevaarders van Eersel hebben ook jaarlijks een eucharistie in de Sint-Martinuskerk.

Jaarlijks wordt er een kerstconcert georganiseerd door 4-tune.

De kerk kan gebruikt worden voor occasionele activiteiten zoals lezingen na overleg met de pastorale eenheid en de kerkraad.

Sint-Jobkerk in Retie - Schoonbroek

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Identificatie

Naam: Sint-Jobkerk

Geografische ligging

- Kerkplein z/n, 2470 Retie - Schoonbroek
- Provincie: Antwerpen

Plaats in kerkelijke structuur

- Bisdom: bisdom Antwerpen
- Dekenaat Kempen-Oost, PE Heilige Augustinus
- Parochie: Sint-Job

Eigenaar: kerkfabriek Sint-Job

Bescherming(en)/vastgesteld

- Vastgesteld bouwkundig erfgoed op de Inventaris Onroerend Erfgoed Vlaanderen

Beschrijving

Cultuurhistorische waarde

Vrijstaande neogotische kerk, in 1851-1874 opgetrokken in drie fasen. Ten zuiden en ten oosten het kerkhof, heraangelegd met onder meer perken en verharde paden en omhaagd met beuk.

HISTORIEK

Van oudsher behoorde Schoonbroek tot de Sint-Martinusparochie van Retie die zelf afhing van de norbertijnen van Tongerlo. Reeds vóór 1400 bestond er een verering voor Job in Schoonbroek; in de 15de en de 16de eeuw, geteisterd door talrijke epidemieën, hechtte men veel belang aan deze heilige wiens patronaatschap aldus sterk verspreid raakte; het ter plaatse bewaarde Sint-Jobretabel uit het tweede kwart van de 16de eeuw getuigt van een intense volksdevotie in Schoonbroek. Tot midden 20ste eeuw bleef Schoonbroek een druk bezocht bedevaartsoord.

Volgens de overlevering in 1476 bouw van een kapel voor de gelovigen van het gehucht; tot 1554 bediend door geestelijken, aangesteld door Tongerlo, nadien tevens door de augustijnen van de priorij van Corsendonk. In 1565 bouw van een nieuwe en grotere kapel; vanaf dan mochten er doopsels en begrafenissen plaatsvinden, er werd een doopvont geplaatst en een kerkhof gewijd. Circa 1803 werd Schoonbroek een zelfstandige kapelanijs, in 1842 een parochie. Op bestuurlijk vlak was Schoonbroek in 1809 bij Turnhout gevoegd. Circa 1851 verbouwing van het bestaande bedehuis naar ontwerp van E. Gife: door een verbreding van het hoofdvolume kwamen de zijgevels quasi in hetzelfde vlak te liggen als die van het bestaande (?) transept; dit resulteerde in een kerk met nieuw schip van drie traveeën en oudere onderdelen namelijk een ondiep transept en een klein koor met driezijdige sluiting; het huidige eenbeukige schip dateert van deze bouwfase. Sinds 1858 was Schoonbroek een gehucht van Oud-Turnhout dat rond dezelfde periode bestuurlijk onafhankelijk werd van Turnhout. Turnhout investeerde niet langer in de voltooiing van de kerk. De huidige transept- en koorpartij dateren van vergrotingswerken in 1861. Tot dan gebeurden de werken naar ontwerp van de provinciale bouwmeesters E. Gife en J. Van Gastel, zie gedenksteen in de buitenmuur van het zuidelijk transept. In 1874 werd de westelijke dakruiter vervangen door de huidige toren naar ontwerp van P.J. Taeymans, het ontwerp dateert van 28/1/1874. Ondanks recente herstellingswerken is het metselwerk van voornamelijk de toren sterk verweerd en het voegwerk verzand of uitgespoeld.

BESCHRIJVING

Georiënteerde eenbeukige kruiskerk met een schip van vier traveeën, een ingebouwde westtoren, een transept van één vlak afgesloten travee en een koor van één rechte travee met driezijdige sluiting, sacristie aan zuid- en berging aan noordzijde; (afgewolfde) zadeldaken (leien) met bekronend smeedijzeren kruis boven koor.

Baksteenbouw op dito plint met verwerking van zandsteen voor onder meer afzaat, dek- en kraagstenen, hoekblokken, aandaken, maaswerk en lekdrempels. Vierledige toren op vierkant grondplan onder een octogonale, ingesnoerde naaldspits (leien) met bekronend smeedijzeren kruis en windvaan; gestut door versneden steunberen, aan de noordzijde met een aanleunende ronde traptoren. Van onder naar boven een houten segmentboogdeur in bakstenen omlijsting onder leien lessenaarsdakje met een bekronende blinde fries van driepasbogen, een spits drielichtvenster in een geprofileerde bakstenen omlijsting met monelen en maaswerk van zandsteen, voorts verluchtings sleuven, gekoppelde spitse galmgaten met torenuurwerk en een fraaie beëindiging met bakstenen keperboogfries, tandlijst en kwartbolle lijst. Gevels van schip, transept en koor met bakstenen tandlijst; geritmeerd door versneden steunberen en spitsboogvensters in een bakstenen omlijsting; meest westelijke schiptravee met kleiner spitsboogvenster; middelste venster van koorsluiting gedicht. Puntgevels van het transept met verluchtings sleuf, vlechtingen, andak, top- en schouderstukken. Tegen de westelijke muur van het zuidelijk transept, bij de begraafplaats van de pastoors, een houten kruis onder dito afdakje (het Christusbeeld staat binnen). Sacristie en berging met rechthoekige getraliede vensters in arduinen omlijsting onder strekse boog; berging met korfboogdeur.

Bepoetst en beschilderd *interieur*. Eenbeukig schip, kruising, transept en koor met kruisribgewelven en spitse gordelbogen, alle eindigend op gepolychromeerde en vergulde opengewerkte consoles; koorsluiting met straalgewelf. Koor met retabel van Sint-Job, zie mobiliair. Kruising afgezet met spitse scheibogen. Eerste (inkomportaal) en tweede geleding van de toren met kruisribgewelf waarvan de ribben opgevangen worden in een met hout afgedekte ring. Spitsboogvensters gevat in een gelijkvormig spaarveld. Vloer van arduin en marmer, 1864-1865.

Kapel ten zuiden en berging ten noorden van het inkomportaal met eiken binnendeuren in Lodewijk XVI-stijl, 1861. Eerstgenoemde kapel, heden de Onze-Lieve-Vrouwekapel, eertijds de doopkapel. Orgeltribune met opengewerkte houten leuning op pijlers met vierkante sokkel. Sacristie met vals plafond van planchetten, eiken sacristiekast, een ijzeren brandkast en een moederklok die het uurwerk van de toren bediende. Traptoren met houten spiltrap.

Mobiliair: Schilderijen: Christus aan het kruis, 17de eeuw, Vlaamse school. *Beeldhouwwerk:* neogotisch beschilderde Onze-Lieve-Vrouw met Kind (noordelijk zijaltaar), vierde kwart van de 16de eeuw, eerste kwart van de 17de eeuw, gepolychromeerd hout, afkomstig van de voormalige priorij van Corsendonk; Christusbeeld, 16de eeuw, hout; Heilige Rumoldus of Heilige Nicolaas van Myra, 17de eeuw, gepolychromeerde plaaster, en bas-reliëf met beeldengroep, de Bewening van Christus voorstellende, circa 1860, gepolychromeerd hout, beide afkomstig van het voormalige zuidelijke zijaltaar; 19de-eeuwse heiligenbeelden, plaaster, lichte polychromie, onder meer Heilige Anna, Heilige Barbara, Heilige Antonius abt, Heilige Antonius van Padua, Sint-Jozef, Heilige Sebastiaan, Heilige Donatus en de Heilige Lucia; kruisweg, 19de eeuw, plaasteren bas-reliëf.

Meubiliair: neogotisch hoofd- en noordelijk zijaltaar, 1861, gepolychromeerd hout en/of steen: hoofdaltaar toegewijd aan Sint-Job met retabel van Sint-Job, noordelijk zijaltaar toegewijd aan Onze-Lieve-Vrouw.

Retabel van Sint-Job, aansluitend bij het maniërisme, beeldhouwwerk en vermoedelijk ook het schilderwerk door een Antwerps atelier, gemerkt met hand en burcht, circa 1540-1545, met gepolychromeerd, voornamelijk verguld, eiken beeldhouwwerk en beschilderde panelen, retabelbak met een in boogvorm verhoogd middenvak waarop bekronend beeld van Sint-Job en ondulerende zijvakken, met zes grote en negen kleine groepen waarboven een doorlopende troonhemel met ingewikkelde venstertraceringen en sluitstenen, binnenluiken met elk vijf geschilderde taferelen, buitenluiken met elk twee grote en één kleine heiligenfiguur, predella met drie geschilderde taferelen, in 1863-1864 beeldhouwwerk gerestaureerd en deels vernieuwd door atelier H. Peeters-Divoort (Turnhout), polychromie vernieuwd door K. Volders (Turnhout), in 1977 restauratie van de luiken, in 1992 van het beeldhouwwerk door het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium (KIK).

Preekstoel, eind 17de-eeuws(?), eik; neogotisch(e) biechtstoel en koorgestoelte, 1861, eik; gotische doopvont met voorstelling van de vier windstreken, 16de eeuw, arduin met koperen deksel van 1862. Orgel in laatklassieke stijl, 1839, door T. Smet (Duffel), vernieuwd in 1933 en geëlektrificeerd in 1955, houten orgelkast, 1861.

Varia: gekleurde glas-in-loodramen, twee in het koor met name glasraam van Sint-Job en van Sint-Felix van Valois, gedateerd en gesigineerd, 1888, door S. Coucke (Brugge); acht glasramen in het schip en transept met heiligenvoorstellingen, de twee meest westelijke van het schip zijn gedateerd en gesigineerd, 1931, door atelier Peene-Delodder (Brugge). Kleine klok van Onze-Lieve-Vrouw, 1669, afkomstig van de priorij van Corsendonk; grote klok van Sint-Job, 1953.

Gebouw en architecturale mogelijkheden

- oppervlakte in m²: 360 m²
- voeg grondplan toe
- noteer de vrije hoogte: 29,49 m (smeedijzeren kruis met bol niet inbegrepen)
- aantal zitplaatsen: 300

**We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.**

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Voorzieningen

Sanitair	1 toilet in CV-ruimte (nr. 7 op grondplan)
Verwarming	Warmeluchtgenerator met een vermogen van 119 kW, brander op gas. Geïnstalleerd en gekeurd in 2021.
Verlichting	Diverse modellen in functie van locatie. Volledig uitgevoerd in LED-verlichting sinds 2021.
Keukenvoorzieningen	Geen keukenvoorzieningen. Enkel een grote uitgietsbak in CV-ruimte.
Audiosysteem	Nieuwe, moderne installatie met versterker, voorzien van CD, USB en smartphone-aansluiting. De kerk beschikt over een aantal vaste micro's en een draagbare micro die het hele gebouw gebruikt kan worden.
Beeldscherm(en)	Niet aanwezig.
Rolstoeltoegankelijkheid	De dubbele buitendeur maakt het gebouw rolstoeltoegankelijk. Het koorgedeelte is moeilijker toegankelijk omwille van twee traptreden.
Diefstal- en brandbeveiliging	Inbraakalarm in de volledige kerk d.m.v. bewegingsmelders. Buitendeur aan CV-ruimte voorzien van magnetisch contact. Bij alarm gaat luide sirene af + alle verlichting gaat branden. Geïnstalleerd in 2021. Bedieningspaneel in inkomhal. Is niet aangesloten op een alarmcentrale. Brandbeveiliging enkel d.m.v. het verplichte aantal brandblussers. Wordt jaarlijks gekeurd. Geen automatische branddetectie aanwezig.
Bliksembeveiliging	Ja volgens normen NBN EN62305-3: LPL II (toren) en LPL III (schip) Laatste keuring op 9/11/2021
Gsm-operatoren	Nee

Duurzaamheid: gebeurde ingrepen en kansen (optioneel)

Zonnepanelen (en batterijen)	Nee
Regenwateropvang	Nee, enkel gescheiden afvoer van RWA en DWA
Dakisolatie	Nee
Groendak	Nee
Warmtepomp	Nee
Warmtenet	Nee
Windenergie	Nee
Aquathermie	Nee

Bouwfysische toestand

De laatste inspectie door Monumentenwacht vond plaats op 2 mei 2022. De bouwfysische toestand van het gehele object en de verschillende onderdelen werd ingeschat als uitstekend.

In de periode 2020-2021 werd de volledige kerk gerenoveerd. Er staan geen nieuwe renovatiewerken gepland tijdens de volgende beleidsperiode.

Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

De Sint-Jobkerk vormt een beeldbepalend gebouw aan het Kerkplein en wordt geflankeerd door het kerkhof en de pastorie met pastorietaan. Zowel het Kerkplein als de pastorietaan worden intensief gebruikt door het verenigingsleven. Op wandelafstand van de kerk bevindt zich de parochiezaal, een kleuterschool en een lokale afdeling van de gemeentelijke basisschool. In de kerk bevindt zich het beschermde retabel van Sint-Job.

Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

In de Sint-Jobkerk vinden wekelijks op zaterdag gebedsvieringen en op zondag eucharistievieringen plaats, vaak begeleid door het plaatselijke kerkkoor. Bij alle kerkelijke hoogdagen zijn er de voorziene eucharistievieringen. Met Kerstmis zijn er stevast drie vieringen volledig volzet.

Daarnaast worden er per jaar enkele kindervieringen georganiseerd. Ook uitvaarten, huwelijken en 1ste communievieringen vinden nog steeds plaats in onze kerk. Doopvieringen vinden één keer per maand plaats. Jaarlijks wordt de mis opgeluisterd door de plaatselijke fanfare. Plaatselijke verenigingen houden hun jubileumvieringen vaak in de kerk.

Op regelmatige basis worden begeleide bezoeken aan de kerk met als pronkstuk het Sint-Job retabel georganiseerd. Tijdens de Paas- en Kerstperiode wordt er steeds een 'Opendeurdag' ingericht, aangevuld met de verkoop van thema artikelen door de plaatselijke geloofskern. Regelmatig wordt er deelgenomen aan de 'Open Kerkendag' in juni, gekoppeld aan een veranderlijke thematentoonstelling. Sporadisch vinden er ook gelegenheidstentoonstellingen plaats.

4. NAAR EEN TOEKOMSTVISIE

Pastorale visie van de PE Heilige Augustinus 2025-2030

We hebben in het team van de PE gekeken naar de ontwikkelingen in de komende zes jaar ten aanzien van de pastoraal in de verschillende parochies. Daarnaast werd er vanuit die pastorale ontwikkelingen gekeken naar de status inzake de te vernieuwen kerkenbeleidsplannen.

Onze pastorale eenheid

Onze pastorale eenheid bestaat sinds 2017. De naamkeuze linkte aan de Norbertijnen van Postel: zij volgen de regel van Augustinus. De PE bestond uit vijf parochies. In 2023 werd de parochie van Postel opgeheven en gefuseerd met twee andere parochies in Mol. Sindsdien bestaat onze PE uit 4 parochies: Dessel centrum en Witgoor, Retie centrum en Schoonbroek. We hebben vier parochiekerken, één kapel waar gedoopt wordt en één kapel waar (gedoogd vanuit de parochie) woord- en communiediensten doorgaan. Er zijn drie woonzorgcentra in onze PE. Er zijn twee vrije basisscholen en één vrije kleuterschool, drie gemeentescholen en één tijdelijke GO-school.

Personele ontwikkelingen naar liturgie toe

- pastoor: sinds 2021 pater David (tot november 2026, 1 VTE), nadien een priester vanuit de spiritijnse gemeenschap in Arendonk. Meewerkende priesters: paters Filip (tot eind 2025) en Jan (tot 2030). Louis Verbeeck en Stan Dries zijn nog af en toe betrokken. Diakens: Leo Wens is nog af en toe betrokken.
- Parochie-assistenten: Caroline (1/2 VTE), Christa (vrijwillig)
- gebedsvoorgangers: Frans VG (Witgoor – tot nov 2026), Heidi C (Schoonbroek), Bertha C (Schoonbroek, tot april 2028) en Patrick P (Retie)
- uitvaartvoorgangers: Vic D (Retie, tot dec 2027), Frans Van Gompel (Witgoor, tot eind 2026)
- doopmandaten: pater David, Caroline (per jaar) en Christa (per jaar)

Het team van de PE

We zijn met een relatief jong team maar hebben nood aan uitbreiding. Er is momenteel niemand voor materieel beheer (naast André die het financieel beheer doet). Voor liturgie is er een (beperkte) werkgroep, voor catechese & verkondiging is er ook een werkgroep. Voor de andere pijlers zijn er geen.

Plaatselijke geloofskernen

In Retie centrum en in Schoonbroek is er een plaatselijke geloofskern voor de eigen parochie.

Toekomstvisie algemeen

Kan er gewerkt worden naar drie levende geloofsgemeenschappen: Dessel (als één parochie), Retie centrum en Retie Schoonbroek? Ja, al voelen we dat we op langere termijn moeten evolueren naar één geloofsgemeenschap gericht op de zondagskerk cfr. viering PE van 8 september.

Kan er in onze PE gewerkt worden naar een duidelijkere identiteit voor elke kerk? Zie sterke en zwakkere punten van elke kerk. Ja, we kijken dan vooral naar de kerk van Schoonbroek die specifieke mogelijkheden biedt.

Wij zijn een kleine PE met slechts vier parochies. Zal deze PE op langere termijn als aparte PE kunnen blijven bestaan? Kijken we richting Arendonk voor een intensere samenwerking? cfr. spiritijnse gemeenschap met priesters.

Visie Retie

1. Sint-Martinus Retie

Zondagskerk, ernaast is de Mantel (parochiecentrum) en het secretariaat van de PE (in de pastorie)

Liturgische service en verwachte ontwikkelingen:

- Zaterdagliturgie om half vijf: soms meer mensen dan op zondag
- zondagliturgie om 11.00 u: het aantal misgangers vermindert heel erg. Zondagskerk? Valorisatieproject.
- best naar één viering gaan! (tijdstip/dag nog te bepalen)
- weekdagvieringen: dagelijks zolang pater David er is
- eerste communie en vormsel: gezamenlijke inschrijving, aantal inschrijvingen tamelijk stabiel. Eigen vormselviering in Retie centrum samen met Schoonbroek. Een eigen eerste communieviering.
- dopen: is een keuze, gezamenlijke inschrijving PE, lichte daling

Sterke punten	Zwakkere punten
Veel vrijwilligers	Twee misvieringen waardoor je de mensen spreidt (naar één viering?)
Zaal en kerk naast elkaar (koffie na viering, koffietafels, uitvaart, catechese, ...)	Sommigen zaken zouden beter kunnen: kaarsenhoek, ... Cfr. zie valorisatie
Twee koren die de vieringen ondersteunen (gregorianen = kerkkoor)	Twee tafels ipv altaar (klopt liturgisch niet)
Kerk is goed in orde, zelfbedruipende begroting kerkraad	Geen schermen (wel goedgekeurd dat er zullen komen)
Centraal gelegen in de PE	(met heraanleg Markt zou er parking verdwijnen)
Mooie zijkapel	
Goede onderhoudsploeg	
Dicht bij secretariaat van de PE	
Grootste kerk van PE	
Veel parking in de buurt	

Advies van de PE

Behoud van de A-status voor het kerkenbeleidsplan

Specifieke identiteit: zondagskerk, de grootste kerk voor grotere evenementen, voor vieringen van de PE (Project valorisatie)

2. Sint Job Schoonbroek

Liturgische service en verwachte ontwikkelingen:

- zaterdagliturgie om 18.00 u: woord- en communiedienst, ongeveer 10-tal (behalve als er een bijzondere viering is)
- zondagliturgie om 9.30 u: eucharistie (pater Filip/David), ongeveer 27 mensen
  - (vraag of beide vieringen op termijn kunnen samenkomen in één viering?)
- eerste communie: gezamenlijke inschrijving met PE, eigen viering voor eerste communie (maximum zeven kinderen dit jaar). Vormselviering in Retie centrum, werking sluit grotendeels aan bij PE.
- dopen: is een keuze, gezamenlijke inschrijving PE

Sterke punten	Zwakkere punten
Restauratie is gebeurd, kerk in prima staat	Ligt in het uiterste van de PE
Retabel uit 16 ^{de} eeuw als blikvanger: Job	aarzelende openheid naar de PE
Kleine kerk met kansen naar een eigenheid toe	Weinig bewegingsruimte rond altaar (vb. dopen, uitleg retabel, ...)
Veel vrijwilligers	Geen schermen
Mooi plein rond de kerk	
Veel parking	
Sterk verenigingsleven	
Kindervieringen (WCD), soms ook eucharistie	
Parochiezaal in de buurt	
Pastorie vlakbij Met mooie pastorietuin	

Advies van de PE

Een A-status voor het kerkenbeleidsplan als stimulans voor de PE om na te denken over de specifieke identiteit van de kerk.

Specifieke identiteit: (230 zitplaatsen) doopkerk? Culturele insteek? Huwelijken? Herinrichten zodat de kerk specifieke invullingen krijgt?

Woonzorgcentra Retie en Dessel

Liturgische service en verwachte ontwikkelingen:

- wekelijkse eucharistieviering in Annadal, Kempenerf en Alfons Smedt. Hoe lang houden we dit vol na vertrek pater David? Moeten we al toekomstgericht keuzes maken?
- Vrijgestelde pastorale medewerkers zijn er niet

Sint-Pieterskapel in Retie

Liturgische service en verwachte ontwikkelingen:

- zondag om 10 u door niet-gemandateerde gebedsvoorganger (Herman Stessens). Woord- en communiedienst.
- hoe gaan we hier toekomstgericht mee om? Er werden al diverse pogingen tot samenwerking gedaan.

Onderbouwde visie op het toekomstig gebruik en de toekomstige functie van de kerkgebouwen

Deelgemeente (en wijk)	Kerk	Toekomstvisie
Retie	Sint-Martinuskerk	eredienst met valorisatie A-kerk: een kerk die op de langere termijn als parochiekerk zal behouden blijven, met aandacht voor valorisatie
Schoonbroek	Sint-Jobkerk	eredienst met valorisatie A-kerk: een kerk die op de langere termijn als parochiekerk zal behouden blijven, met aandacht voor valorisatie

Het houden van erediensten blijft voor beide kerken de hoofdfunctie. Er wordt ook ingezet op valorisatie, zoals dat ook in het verleden al gebeurde. Onder valorisatie worden initiatieven verstaan die, met respect voor het normale gebruik van de parochiekerk, de betekenis van het kerkgebouw in al zijn aspecten kunnen versterken en bevorderen (religieus en cultureel, historisch en kunsthistorisch, architecturaal en landschappelijk). Occasioneel kunnen er activiteiten gericht op maatschappelijke of culturele doelstellingen die niet ingaan tegen het christelijk geloof of de kerkelijke leer doorgaan (zoals bijvoorbeeld concerten, tentoonstellingen, ...). Dit gebeurt onder toezicht van het team van de pastorale eenheid in samenspraak met de kerkraad.

Specifiek voor de Sint-Jobkerk wordt het kerkgebouw ook opengesteld voor groepen die het retabel van Sint-Job willen bekijken.

Plan van aanpak: hoe de toekomstige invullingen zullen worden onderzocht

Aangezien er gekozen wordt om beide kerken het statuut van A-kerk te geven, is een uitgebreid traject rond de opmaak van een toekomstvisie niet nodig. Wanneer bij de jaarlijkse evaluatie van het kerkenbeleidsplan blijkt dat de functie van de kerk toch herbekeken moet worden, kan een toekomsttraject opgestart worden als voorbereiding op de nieuwe beleidsperiode.

5. BESLUIT

Alle betrokken partijen engageren zich om naar aanleiding van het jaarlijks overleg tussen het centraal kerkbestuur en de gemeente na te gaan of het plan nog actueel is en of wijzigingen noodzakelijk zijn. Indien wijzigingen nodig zijn, worden ze opgenomen in een addendum aan dit kerkenbeleidsplan na goedkeuring door de bisschop en door de gemeenteraad. Dit principe is toe te passen bij de start van elke nieuwe legislatuur. Volgens het Eredienstendecreet dat in werking treedt vanaf 1 januari 2025 moet elk kerkenbeleidsplan de eerste zes maand van elke nieuwe legislatuur vernieuwd of herbevestigd worden.